

РОЛЬ НАУКИ В СИСТЕМІ ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЇ ЕФЕКТИВ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ПРОГРЕСУ

ШПИКУЛЯК О.Г. – д.е.н., професор.

Вінницький національний аграрний університет

Інституційний конструкт позиціонування сутнісно-рольових характеристик науки, а також інноваційного процесу можна охарактеризувати таким фундаментальним за сутністю і всеохоплюючим твердженням... «інституції змінюються, але наука вічна, тому її розвиток неминучий, адже становить базис науково-технічного прогресу» (авт.). Саме означена «інституційна дилема» унормовує актуальність позиції наукового дискурсу, щодо інституціоналізації науки в життєдіяльності суспільства, індивіда, держави, інфраструктурних та виробничо-господарських утворень – інститутів імплементації процесу «виробництво-обмін-розподіл-споживання».

Еволюція суспільних формацій так чи інакше зумовлює і власне зумовлена розвитком науки як системи пізнання й передбачень, тому її (науку) вважаємо об'єктивною основою організаційно-функціональної інституціоналізації ефектів науково-технічного прогресу. Разом з цим, не претендуючи на безапеляційність суджень вважаємо, що наука у своєму розвитку, а також за інституційним конструктом проекції її результатів, апріорі пропонує модернізацію. Проблема лише в тому, що організаційно-функціональні аспекти інституціоналізації її набутоків залежить від державної політики та культури впровадження інноваційних розробок. Саме останні визначають базисну конструкцію та пріоритети інноваційного процесу, унормовуючи відповідну інституційну модель соціально-господарських взаємодій у механізмі конкуренції, підприємництва й ринку загалом. З практики ж відомо, що саме держава і суспільство через позиціонування своїх власних пріоритетів, визначають типологічні характеристики моделі інноваційного розвитку, яка наслідую відповідні, «запрограмовані» інституційні ефекти.

Наука у своєму розвитку, рольових характеристиках, а головне – сегментах інституціоналізації, позиціонується як

головний рушій науково-технічного прогресу, незалежно від суб'єктивного інтересу. Дане твердження не є простим гіпотетичним переконанням, адже ефекти суспільно-економічного буття формуються за рахунок того, що наука постійно споглядає у майбуття. Аксиоматичність даного твердження, на наше глибоке переконання є беззаперечною, тому інша думка ту є не зовсім доречною, так як наука – це дійсно організаційно-функціональна основа, у своєму розвитку, інституціоналізації ефектів науково-технічного прогресу.

Дискутуючи з представленої проблематики, ми нібито задаємося думкою про тавтологічність суджень, які можна позиціонувати як «наука про науку», але це не так, дослідження проблемних аспектів інституціоналізації науки як багаторівневої системи проявів суспільно-економічних ефектів застосування наукового потенціалу, дає нам підстави говорити про інституціональну теорію науки – еволюційну методологію її розвитку. Це поки що тільки гіпотеза, але ми її спробуємо довести, спираючись при цьому на наведене вище твердження про те, що «інституції змінюються, але наука вічна...».

Інституціональна теорія, або теорія розвитку-функціонування інститутів науки, не є чимось данним – це просто еволюційна концепція визнання науки як організаційно-функціональної системи створення-упровадження в життя чогось нового. Методологія розуміння діянь зі створення інновацій як головного завдання науки, в даному конкретному випадку дослідницьких інтерпретацій організаційно-функціональних взаємодій, є по-суті міждисциплінарний синтез – методи соціальних, природничих, суспільних і економічних наук. Така конструкція методів визначення ролі науки в системах соціально-економічного суспільного розвитку дає нам можливість визнати її пріоритетність й це не простий факт, а об'єктивна реальність, адже наукове акумулювання законів минулого, визначає

майбутнє. Про це не просто потрібно сьогодні говорити, так як маємо безліч прикладів сучасної української дійсності в економіці, соціумі, політиці, так і сьогоднішня вітчизняна наука логіколізує наслідки минулого з погляду минулих інституцій. Вся проблема в тому, що інституційні умови, середовище інституціоналізації науки набуло дещо відмінних від минулого (радянського) рис, а інститути продукування знань залишилися такими, яким притаманний принцип «наука для науки», який наслідують неконкурентність, неефективність, байдужість до результату. Висновок ніби дуже категоричний, але саме такою є сьогодні система інституційного забезпечення розвитку науки на мікро-, мезо- і макрорівні.

Науковий потенціал країни визначає її роль і місце в сучасному глобальному світі –

це аксіома, ідейне підґрунтя для різного роду стратегій в політиці, економіці, соціумі.

Наука безумовно особливий інституціоналізатор ефектів науково-технічного прогресу, які утворені в результаті дослідницьких подій і представленні у формі знання, що втілене в інноваційному продукті. Головне завдання науки – запропонувати суспільству модельну схему розвитку, спродукована в диспозиції означення максимальної вигоди в економічному, соціальному, політичному плані. Історично склалося так, що наука завжди була дороговказом, ідентифікуючи суспільно-економічні, природні, соціальні явища у контексті причинно-наслідкових зв'язків з перспективою й модельним конструктором найбільш прогресивних шляхів здійснення виробництва, обміну, а також споживання благ.

Література

1. Інноваційна діяльність в аграрній сфері: інституціональний аспект: монографія / [Саблук П.Т., Шпикуляк О.Г., Курило Л.І.] – К.: ННЦ ІАЕ, 2010. – 706 с.
2. Большой экономический словарь / под ред. А. Н. Аэрилияна. – М.: Ин-т новой экономики. – 2007. – 1472 с.
3. Джидарьян И. А. Категория активности и ее место в системе психологического знания. Категории материалистической деятельности и психологии / И. А. Джидарьян. – М.: Наука, 1988. – 322 с.
4. Роджерс, Еверетт М. Дифузія інновацій / Пер. з англ. Василя Старка. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. – 591 с.
5. Довбенко М. Криза економіки – не криза науки : монографія / Михайло Довбенко. – К. ВЦ «Академія», 2009. – 304 с. (Серія «Монограф»).
6. Віра Валле. Спадок Джеймса I та королеви Анни: охорона інтелектуальної власності у часі і просторі. – К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2010. – 216 с.: іл..

УДК 657:338

ЕКОНОМІКО-ОБЛІКОВІ МОДЕЛІ РУХУ ПАСИВІВ

Петренко Н.І. – д.е.н., професор

Відокремлений підрозділ Національного університету біоресурсів і природокористування України “Бережанський агротехнічний інститут”

Моделювання дозволяє глибше й детальніше розглядати проблеми бухгалтерського обліку руху пасивів, спростити обліковий процес і зробити його ефективним для ухвалення управлінських рішень.

Мета дослідження полягає в удосконаленні методики бухгалтерського обліку, контролю та аналізу руху пасивів, шляхом розробки моделей обліку руху пасивів, що сприятиме оптимальному вибору напрямів розробки положень про облікову політику власного капіталу та зобов'язань та

приймати найбільш оптимальні рішення, підвищити ефективність управління підприємством.

Питаннями моделювання в бухгалтерському обліку займалися такі вчені, як Н.О. Блатов, Е.К. Гільде, В.Б. Івашкевич, В.В. Ковальов, Віт.В. Ковальов, М.І. Кутер, В.Ф. Палій, О.П. Рудановський, Я.В. Соколов, В.І. Ткач, О.А. Шапошніков, М.М. Шигун та ін.

Зазвичай, під моделлю розуміють логічний або математичний опис